

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

УДК 658.1

UDC 658.1

В. П. Гмиря, к. е. н.,
доцентV. P. Hmyrya, Candidate of Economic Sciences,
Associate ProfessorОСОБЛИВОСТІ ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ
СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ
КРЕДИТУВАННЯ АГРАРНОГО
ВИРОБНИЦТВАFEATURES ASSESSMENT OF THE
FINANCIAL VIABILITY OF CREDIT
CONDITIONS IN AGRICULTURAL
PRODUCTION

Актуальність теми дослідження. Фінансова стабільність держави визначається оцінкою фінансової стійкості підприємств, а головне місце аграрного сектору в економіці зумовлює необхідність забезпечення фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств.

Постановка проблеми. У сучасних економічних умовах господарювання основою стабільного становища підприємства є його фінансова стійкість, але враховуючи нестабільний економічний стан в економіці країни більшість підприємств знаходяться в нестійкому фінансовому стані.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Наукові дослідження цієї проблеми характеризуються недостатнім рівнем розробки та відсутністю визначених методів оцінювання достатності фінансових ресурсів підприємств при кредитуванні у складних умовах сучасного ринкового середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Враховуючи важливість фінансової стійкості як критерію надійності підприємства, стабільної діяльності та ефективності управління наявними фінансовими ресурсами. Ще недостатньо розроблена методика оцінювання фінансової стійкості підприємства при отриманні кредитування. А питання оцінки фінансового стану підприємств досліджували такі відомі науковці: - Борисова В. А., Василук О. Д., Власюк С. А., Дем'яненко М. Я., Івахненко В. М., Лайко П. А., Ляшенко Ю. І., Мних Є. В., Пеліпенко Л. П., Поддєрьогін А. М., Саблук П. Т., Сав'як І. Я., Стецюк П. А., Челурко В. В., Чуй І. В., Чуліс В. А. та інші.

Мета статті полягає у поглибленні методичного забезпечення щодо оцінки фінансової стійкості підприємств в умовах кредитування аграрного виробництва у сучасних умовах господарювання.

Виклад основного матеріалу. В економічній літературі існує багато різних підходів до визначення сутності фінансової стійкості.

Основою фінансової стійкості підприємства є оптимальне співвідношення різних джерел фінансування його діяльності, що ґрунтується на двох принципово протилежних позиціях. З одного боку, залучення коштів є вигідним, оскільки додатковий капітал створює умови для розвитку бізнесу та отримання прибутку, з другого боку – саме запозичені кошти створюють досить великі фінансові ризики, які можуть призвести до негативних наслідків у діяльності підприємства.

Висновки. Визначення шляхів зміцнення фінансової стійкості підприємства дозволяє зробити висновки щодо основних напрямів покращення його фінансового стану та формування ефективної фінансової стратегії.

Ключові слова: фінансова стійкість; аграрне виробництво; прибуток; капітал, показники.

Actuality of research theme. Financial stability of the state is determined by the estimation of financial firmness of enterprises, and the main place of agrarian sector in a national economy predetermines the necessity of providing of financial firmness of agricultural enterprises.

Raising of problem. In the modern economic terms of making business, the basis of a stable position of the enterprise is his financial firmness. The basis of the financially-economic stability of enterprise is his high level of financial stability.

Analysis of the last researches and publications. Taking into account the importance of financial firmness as the criterion of the enterprise reliability, stable activity and efficiency of management of present financial resources, the development of methodology of the estimation of a financial enterprise firmness in the credit obtaining have not yet reached the proper level in the scientific literature. Questions of the estimation of enterprise's financial stability was researched by scientists such as Borisova V., Vasiluk O., Vlasuk S., Demyanenko M., Ivahnenko V., Layko P., Lyashenko Y., Mnyh E., Pelypenko L., Poddieryogin A., Sabluk P., Saviyak I., Steciuk P., Chepurko V., Chuy I., Chupis V. etc.

A selection of unsolved is earlier parts of general issue. Scientific researching of this problem are characterized by the insufficient level of development and absence by the certain methods of the estimation of sufficiency of financial resources of enterprises while crediting in the difficult conditions of modern market environment.

The aim of the article consists in deepening of the methodical providing in relation to the estimation of financial to firmness enterprises in the conditions of crediting of agrarian production in the modern terms of business activity.

Exposition of basic material. In economic literature there is many different definitions of essence of "financial firmness". The financial firmness is considered as leading and decisive in activity of enterprise, because in the market conditions of business making finance are motive force of any economic system. The important object of the management of financial firmness, in accordance with monitoring, is productive firmness of enterprise. Complication of productive relations that arise up in the process of production of goods on an enterprise and the variety of executable by them functions is determined by many internal and external factors, each of that influences on a supply and proceeding in a quality competitive product.

Conclusions. Determinations of ways of improvement of the financial firmness of enterprise allow to make conclusion in relation to the basic directions of improvement of his state and forming of him effective financial strategy.

Keywords: financial stability; agricultural production; income, capital; performance.

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Актуальність теми дослідження. Фінансова стабільність держави визначається оцінкою фінансової стійкості підприємств, а головне місце аграрного сектору в економіці зумовлює необхідність забезпечення фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств.

У ринкових умовах аграрні виробники самостійно залучають фінансові ресурси, намагаються ефективно їх розміщувати з метою забезпечення безперервної підприємницької діяльності, здійснюють самостійний пошук контрагентів. А в сучасних умовах фінансова стійкість стає якісною характеристикою фінансових можливостей підприємства та його партнерів.

Ринкова трансформація в аграрному секторі вимагає якісно нового підходу до оцінки фінансового стану підприємств в системі фінансового управління. Тому важливим є обґрунтування методики визначення фінансової стійкості аграрних виробників, основних критеріїв та показників її визначення, встановлення місця цієї оцінки в системі фінансового менеджменту аграрного сектору. Особливої уваги потребує виявлення закономірностей дії внутрішніх та зовнішніх факторів зміцнення фінансової стійкості аграрних виробників.

Постановка проблеми. У сучасних економічних умовах господарювання основою стабільного становища підприємства є його фінансова стійкість. Саме тому актуальним питанням є проблема своєчасного оцінювання рівня фінансової стійкості підприємства для подальшого визначення необхідності або доцільності залучення інвестицій та отримання кредиту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Враховуючи важливість фінансової стійкості як критерія надійності підприємства, стабільної діяльності та ефективності управління наявними фінансовими ресурсами, розробка методики оцінки фінансової стійкості підприємства при отриманні кредитування ще не досягла належного рівня в науковій літературі. Питання оцінки фінансового стану підприємств досліджували такі відомі науковці, як Борисова В. А., Василик О. Д., Власюк С. А., Дем'яненко М. Я., Івахненко В. М., Лайко П. А., Ляшенко Ю. І., Мних Є. В., Пелипенко Л. П., Поддєрьогін А. М., Саблук П. Т., Сав'як І. Я., Стецюк П. А., Чепурко В. В., Чуй І. В., Чупіс В. А. та інші. Разом з тим у них неповною мірою вивчені, досліджені та узагальнені особливості оцінювання фінансової стійкості аграрних виробників в умовах кредитування виробничого процесу.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Наукові дослідження цієї проблеми характеризуються недостатнім рівнем розробки та відсутністю визначених методів оцінювання достатності фінансових ресурсів підприємств при кредитуванні у складних умовах сучасного ринкового середовища.

Мета статті полягає у поглибленні методичного забезпечення щодо оцінки фінансової стійкості підприємств в умовах кредитування аграрного виробництва у сучасних умовах господарювання.

Виклад основного матеріалу. В економічній літературі існує багато різних підходів до визначення сутності фінансової стійкості. Так, Івахненко В. М. зазначає, що фінансова стійкість відображає збалансованість засобів та джерел їх формування, доходів і витрат, грошових і товарних потоків, оцінюється на підставі співвідношення власного і залученого капіталу підприємства, темпів нагромадження власних засобів унаслідок господарської діяльності, співвідношення довгострокових і поточних зобов'язань, достатності забезпечення матеріальних оборотних засобів власними джерелами [1]. Тютюнник Ю. М. визначає фінансову стійкість як здатність підприємства функціонувати і розвиватися, зберігати рівновагу активів і пасивів у мінливому економічному середовищі, що гарантує його платоспроможність та інвестиційну привабливість у довгостроковій перспективі в межах допустимого рівня ризику [2]. Фінансова стійкість підприємства – це такий стан фінансових ресурсів, їх розподіл і використання, який забезпечує розвиток підприємства на основі зростання прибутку і капіталу, при збереженні платоспроможності і кредитоспроможності в умовах допустимого рівня ризику. Найважливішою формою стійкості підприємства є його спроможність розвиватися в умовах внутрішнього і зовнішнього середовища. Для цього підприємство повинно володіти гнучкою структурою фінансових ресурсів і у разі необхідності мати можливості залучати позикові кошти, тобто бути кредитоспроможним. Кредитоспроможним є підприємство за наявності у нього передумов для отримання кредиту і спроможності своєчасно повернути отриману позику зі сплатою відсотка за рахунок прибутку або ін-

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

ших джерел [3]. З цього визначення випливає ще один аспект фінансової стійкості – розвиток підприємства, зростання прибутку та капіталу.

Основою фінансової стійкості підприємства є оптимальне співвідношення різних джерел фінансування його діяльності, що ґрунтується на двох принципово протилежних позиціях. З одного боку, залучення коштів є вигідним, оскільки додатковий капітал створює умови для розвитку бізнесу та отримання прибутку, з другого боку – саме запозичені кошти створюють досить великі фінансові ризики, які можуть призвести до негативних наслідків у діяльності підприємства.

Фінансування діяльності підприємства може відбуватися за рахунок власних, залучених та запозичених коштів. Фінансування тільки власними джерелами, як правило, практично не можливе. Підприємство, яке використовує власний капітал, має найвищу фінансову стійкість, але не має можливості розвиватися, оскільки не може сформувати необхідний додатковий обсяг активів і не використовує фінансові можливості приросту прибутку на вкладений капітал.

Суб'єкти господарювання, які використовують запозичений капітал, мають великі можливості фінансування своєї діяльності, а також можливості щодо приросту фінансової рентабельності, проте генерують фінансові ризики і загрозу банкрутства.

Стійкий фінансовий стан підприємства свідчить про його спроможність вчасно розраховуватись з поточною заборгованістю, підтримувати платоспроможність у несприятливих обставинах, збільшувати обсяги реалізації та отримувати прибуток. Фінансова стійкість забезпечує стабільну платоспроможність на перспективу, в основі якої лежить збалансованість активів і пасивів, доходів і витрат та грошових потоків. Фінансова стійкість – це здатність суб'єкта господарювання функціонувати і розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів і пасивів у зовнішньому і внутрішньому середовищі, яке змінюється; що гарантує його постійну платоспроможність та інвестиційну привабливість у межах припустимого рівня ризику [4].

На фінансову стійкість підприємства впливають такі фактори: стан підприємства на товарному ринку; конкурентоспроможність продукції (робіт, послуг); ділова репутація підприємства; залежність підприємства від зовнішніх інвесторів і кредиторів; наявність неплатоспроможних дебіторів; ефективність господарських і фінансових операцій. Суттєво впливають на підприємство взагалі й фінансову стійкість зокрема зовнішні фактори: економічні умови господарювання; політична стабільність; розвиток техніки і технології; платоспроможний попит споживачів; економічна і фінансово-кредитна законодавча база; соціальна й екологічна ситуація в суспільстві; податкова політика; рівень конкурентної боротьби; розвиток фінансового і страхового ринку [5].

На сьогодні багато сільськогосподарських підприємств України перебувають у кризовому стані: втратили ринки збуту, не вистачає власного капіталу для здійснення технічної реконструкції та переорієнтації виробництва на випуск конкурентоспроможної продукції.

У структурі фінансових ресурсів підприємств, необхідних для стійкого функціонування, важливим є залучення як вітчизняного, так і зарубіжного капіталу для інвестування аграрного виробництва. На етапі інтеграції України до Європейського Співтовариства інвестиційні процеси у більшості галузей аграрного виробництва потребують заходів щодо їх активізації. Іноземні інвестори вкладають кошти переважно у великі спільні підприємства. Більшість інтегрованих формуваних в агропромисловому виробництві з іноземними інвестиціями спрямовує інвестиції у виробництво різних видів продукції, що помітно зменшує їх ризики. Подолання або зниження ризиків для інвесторів в Україні, повинно забезпечуватися такими заходами, як:

- страхування - завчасне зовнішнє резервування ресурсів, спрямованих на компенсацію збитків від майбутніх можливих втрат, що викликані реалізацією певних ризиків інвестиційного проекту в аграрному секторі. Під страхування в аграрному секторі підпадає майбутній урожай або основні засоби, які є в наявності у підприємства;

- диверсифікація - розподіл інвестицій за різними фінансовими інструментами, що призведе до зниження ризику або створення єдиного інвестиційного портфеля з альтернативною регіональною або галузевою спрямованістю. Аграрному виробництву притаманне використання різних інструментів залучення фінансових джерел, тому диверсифікація є одним із ефективних методів зниження ризиків аграрним виробникам при інвестуванні коштів;

- законодавче регулювання ринку аграрного виробництва та ринку інвестицій;

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

- стан та функціонування фінансово-кредитної системи України;
- інвестиційна активність юридичних та фізичних осіб.

Оцінювання фінансової стійкості доцільно здійснювати на основі комплексу показників поетапно. У світовій і вітчизняній обліково-аналітичній практиці розроблено основні показники фінансової стійкості.

Фінансово-економічні коефіцієнти та абсолютні показники фінансової стійкості визначаються за інформацією бухгалтерського балансу і характеризують фінансову стабільність підприємства з погляду співвідношення власних і залучених фінансових ресурсів. Водночас, оцінювання фінансової стійкості передбачає аналіз факторів формування показників, які характеризують стабільність функціонування підприємства з позиції забезпечення прибутковості операційної діяльності. Серед цих показників чільне місце посідають поріг рентабельності (ПР) та запас фінансової стійкості (ЗФС).

Чим менша величина порога рентабельності, тим більш фінансово стійким є підприємство. Проте в умовах суттєвого зростання операційного доходу одночасно зростають операційні витрати, а отже, і поріг рентабельності. Тому важливо забезпечити перевищення темпу приросту операційного доходу над темпом приросту порога рентабельності, в результаті чого відбудеться зниження частки порога рентабельності в доході та підприємство перебуває на межі банкрутства. Підприємство має хронічну прострочену заборгованість перед кредиторами, а відновлення платоспроможності без санації є майже неможливим [6].

Запас фінансової стійкості характеризує максимально допустимий процент зменшення операційного доходу доти, доки операційна діяльність залишатиметься беззбитковою. Він показує рівень захищеності, який є у підприємства на момент розрахунку та яким можна скористатися на випадок несприятливих обставин – зменшення обсягів виробництва чи реалізації продукції. Разом з тим, рівень запасу фінансової стійкості визначає захищеність кредиторів і постачальників від можливої несплати підприємством коштів за рахунками. Існують різні показники фінансової стійкості підприємства. В таблиці 1 приведені основні показники, які найбільш ґрунтовно дозволяють провести оцінку фінансової стійкості підприємств аграрного виробництва.

Таблиця 1

Показники оцінки фінансової стійкості підприємств

Показники	Розрахункова формула	Нормативне значення	Порядок розрахунку за даними балансу (рядки)
1	2	3	4
Показники структури капіталу			
Коефіцієнт автономії або фінансової незалежності	Власний капітал Пасиви	≥0,5	$\frac{1495}{1900}$
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	Зобов'язання Пасиви	<0,5	$\frac{1900-1495}{1900}$
Коефіцієнт фінансування	Власний капітал <i>Зобов'язання</i>	≥1	$\frac{1495}{1900-1495}$
Коефіцієнт фінансового ризику	<i>Зобов'язання</i> Власний капітал	<1	$\frac{1900-1495}{1495}$
Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	$\frac{\text{Довгострокові зобов'язання}}{[\text{Власний капітал}] + [\text{Довгострокові зобов'язання}]}$	Зменшення	$\frac{1595}{1495+1595}$
Коефіцієнт структури залученого капіталу	$\frac{\text{Довгострокові зобов'язання}}{\text{Зобов'язання}}$	Збільшення	$\frac{1595}{1900-1495}$
Показники стану оборотних активів			
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$\frac{\text{Власні оборотні кошти}}{\text{Власний капітал}}$	Збільшення	$\frac{1495+1595-1095}{1495}$
Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів	Власні оборотні кошти Оборотні активи	≥0,1	$\frac{1495+1595-1095}{1195}$

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Продовження таблиці 1

1	2	3	4
Коефіцієнт забезпеченості запасів	Власні оборотні кошти Запаси	≥0,5	$\frac{495+1595-1095}{1100+1110}$
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	Грошові кошти Власні оборотні кошти	Збільшення	$\frac{1165}{1495+1595-1095}$

На основі аналізу коефіцієнтів можна виявити сильні і слабкі сторони підприємства, контролювати діяльність підприємства так, щоб не допустити банкрутства, а також виявити фактори внутрішнього та зовнішнього середовища, які впливають на стан фінансової стійкості на аграрних підприємствах [7]:

- структура аграрної продукції, що випускається, її частка в загальному платоспроможному попиті на продукцію;
- розмір статутного капіталу аграрного підприємства;
- розмір та структура витрат аграрних виробників, їх динаміка у порівнянні з прибутком;
- стан майна та фінансових ресурсів, включаючи запаси та резерви;
- економічні умови господарювання;
- техніка та технологія аграрного виробництва;
- фінансово-кредитна законодавча база;
- соціальна та екологічна ситуація в країні;
- розвиток фінансового та страхового ринку для підприємств аграрного сектору.

Методика здійснення діагностики оцінки фінансової стійкості підприємств для отримання кредиту є платформою, яка поєднує можливості кваліфікації, екстраполяції та моделювання.

Зазначена діагностика повинна здійснюватися у кілька етапів. (Рис.1)

Рис. 1. Методичні підходи діагностики оцінки фінансової стійкості підприємств при кредитуванні

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Важливою перевагою та прикметною відмінністю цих методичних підходів від існуючих є те, що вони дають можливість чітко виявити реальні можливості кредитування аграрного виробництва та визначити, наскільки підприємство у змозі вчасно розрахуватися за своїми зобов'язаннями.

Зростання фінансової стійкості підприємств залежить від багатьох факторів.

Найбільше темпи росту показників фінансової стійкості залежать від рентабельності продажу, обіговості капіталу, фінансової активності зі залучення коштів, норми розподілу прибутків на інвестиційні потреби. В умовах становлення ринкових відносин кожен суб'єкт господарювання повинен володіти достовірною інформацією про фінансову стійкість як власного підприємства, так і своїх партнерів. Оцінка фінансової стійкості дає змогу зовнішнім суб'єктам аналізу (банкам, партнерам із договірних відносин, контролюючим органам) визначити фінансові можливості підприємства на перспективу, дати оцінку фінансової незалежності від зовнішніх джерел, скласти в загальній формі прогноз майбутнього фінансового стану.

У процесі управління підприємством вагоме місце виділяють стратегічному аналізу фінансової стійкості, який має опиратись на сучасне методологічне забезпечення економічного аналізу, завданням якого є розкриття причинно-наслідкових зв'язків між рівнем фінансової стійкості підприємства та факторами, що його обумовлюють. Аналіз фінансової стійкості дає змогу визначити фінансові можливості підприємства на відповідну перспективу.

У сучасних ринкових відносинах функціонування економіки України починає активно розвиватися підприємництво, основна діяльність яких спрямована на досягнення фінансових та соціальних результатів. Однак характерною особливістю їхньої діяльності залишається низька фінансова стійкість. Важливу роль у забезпеченні фінансової стійкості належить системі управління, що дозволить глибоко визначити всі наявні можливості та проблеми, які є у кожного суб'єкта господарювання для досягнення та підтримання стійкого й ефективного розвитку економіки. Для підприємств аграрного сектору економіки вирішення проблем забезпечення фінансової стійкості необхідне на всіх рівнях управління діяльністю.

Система заходів для підтримки економічної стійкості аграрних підприємств повинна передбачати наступні: - постійний моніторинг зовнішнього і внутрішнього станів підприємства; - розробку заходів із зниження зовнішньої вразливості підприємства; - розробку підготовчих планів у випадку виникнення проблемних ситуацій, здійсненні попередніх заходів для їхнього забезпечення; впровадження планів практичних заходів у разі виникнення кризової ситуації, прийняття ризикових і нестандартних рішень у випадку відхилення розвитку ситуації; - координацію дій всіх учасників і контроль за виконанням заходів та їхніми результатами.

Фінансова стійкість вважається провідною та вирішальною в діяльності підприємства, оскільки в ринкових умовах господарювання фінанси є рушійною силою будь-якої економічної системи. Важливим об'єктом управління фінансовою стійкістю, відповідно до моніторингу, є виробнича стійкість підприємства. Складність виробничих відносин, які виникають у процесі виробництва продукції на підприємстві та різноманітність виконуваних ними функцій визначається багатьма внутрішніми та зовнішніми чинниками, кожний з яких впливає на постачання та відновлення якісного, конкурентоспроможного продукту. Управління виробничим процесом здійснюється через систему виробничого менеджменту завдяки гнучким планам, правильному використанню елементів виробничої системи та дієвого контролю над усіма видами діяльності підприємств. Кінцевою метою у забезпеченні функціонування стійкого виробничого процесу є: оптимальний обсяг продажів, якість виготовленої продукції, задоволення споживача, одержання прибутку, зміцнення іміджу підприємства, постійний контакт із клієнтами, післяпродажне обслуговування. Досягнення фінансової стійкості підприємства можливе лише за умови використання елементів ефективного менеджменту, своєчасної реакції на зміни зовнішнього середовища та стратегічного бачення майбутнього стану підприємства.

Висновки. Визначення шляхів покращання фінансової стійкості підприємства дозволяють зробити висновки щодо основних напрямів покращення його стану та формування його ефективної фінансової стратегії. Моніторинг фінансової роботи на підприємстві доцільно здійснювати за такими напрямками: систематичний фінансовий аналіз їхньої діяльності; організація обігових

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

активів відповідно до існуючих вимог фінансової та бухгалтерської звітності з метою оптимізації фінансового стану; оптимізацію розподілу доходу та вибір найефективнішої фінансової політики; більш широке застосування банківського кредиту з метою оптимізації джерел грошових коштів; залучення інвестиційних коштів у вигляді лізингових операцій з метою розвитку виробництва; впровадження сучасної системи управління грошовими потоками; розроблення і реалізація стратегічної фінансової політики підприємства.

Література

1. Івахненко, В. М. Курс економічного аналізу: навчальний посібник / В. М. Івахненко. - Київ : Знання-Прес, 2000. – 208 с
2. Тютюнник, Ю. М. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / Ю. М. Тютюнник. – К. : Знання, 2012. – 815с.
3. Мних, Є. В. Економічний аналіз: навчальний посібник / Є. В. Мних, І. Д. Ференц. – Львів : Армія України, 2000.
4. Савицька, Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. / Г. В. Савицька. – 2-ге видан., випр. і доп. – К., Знання, 2005. – 662 с.
5. Базилінська, О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навчально-методичний посібник / О. Я. Базилінська. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 328 с.
6. Поддєрьогін, А. М. Фінанси підприємств: підручник / А. М. Поддєрьогін. - 3-тє вид., перероб. та доп. - К. : КНЕУ, 2000. - 460 с.
7. Мец, В. О. Економічний аналіз фінансових результатів і фінансового стану підприємства: навч. посібник / В. О. Мец. – К. : КНЕУ, 1999. – 132 с.
8. Гапак, Н. М. Особливості визначення фінансової стійкості підприємства / Н. М. Гапак, С. А. Капштан // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка. – 2014. – Вип. 1 (42). – С. 191–196.
9. Куровська, Н. О. Формування кредитних ресурсів у системі фінансування потреб сільськогосподарських підприємств / Н. О. Куровська // Наукові читання – 2014. – Житомир : Вид-во «ЖНАЕУ», 2014. – Т. 3. – С. 52–55.
10. Кравченко, М. В. Підвищення економічної стійкості аграрних підприємств [Електронний ресурс] / М. В. Кравченко, // Економіка: реалії часу. – 2014. – № 1 (11). – С. 38–42. – Режим доступу: <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/n1.html>.

References

1. Ivahnenko, V. M. (2000) *Kurs ekonomichogo analizu* [Course of economic analysis]. Kyiv : Znannia-Pres, P. 208 [in Ukrainian].
2. Tjutjunyk, Ju. M. (2012) *Finansovyj analiz*: [Financial analysis]. Kyiv : Znannia, P. 815 [in Ukrainian].
3. Mnyh, Ye. V., Ferenc, I. D. (2000) *Ekonomichnyj analiz*: [Economic analysis]. Lviv : Armiia Ukrayiny.
4. Savyc'ka, G. V. (2005) *Ekonomichnyi analiz diialnosti pidpriemstva* [Economic analysis of activity of enterprise] : Kyiv, Znannia, P. 662 [in Ukrainian].
5. Bazilinska, O. Ja. (2009) *Finansovyj analiz: teoriia ta praktyka : navchalno-metodychni posibnyk* [Financial analysis: theory and practice] Kyiv : *Centr uchbovoi literatury – Education Literature Centre*, P. 328 [in Ukrainian].
6. Poddjer'ogin, A. M. (2000) *Finansy pidpriemstv*: [Finances of enterprises]. Kyiv: KNEU, P. 460 [in Ukrainian].
7. Mec, V. O. (1999) *Ekonomichnyi analiz finansovyh rezultativ i finansovogo stanu pid-priemstva*: [Economic analysis of financial results and financial state of enterprise]. Kyiv : KNEU, P. 132 [in Ukrainian].
8. Gapak, N. M., Kapshtan, S. A. (2014) *Osoblyvosti vyznachennia finansovoi stiiikosti pidpriemstva* [Features of determination of financial firmness of enterprise]. *Naukovyi visnyk Uzhgorodskogo universytetu. Serii Ekonomika – Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Ser.: Economics*. Vol. 1 (42), pp. 191-196 [in Ukrainian].
9. Kurovska, N. O. (2014) *Formuvannia kredytnykh resursiv u systemi finansuvannia potreb silskohospodarskykh pidpriemstv* [Forming of credit resources is in the system of financing of necessities of agricultural enterprises]. *Naukovi chytannia* Vol. 3, pp. 52–55 [in Ukrainian].
10. Kravchenko, M. V. *Pidvyshhennia ekonomichnoi stiykosti agrarnykh pidpriemstv* [Enhancing agrarian enterprises economic sustainability]. *Ekonomika: realii chasu - Economy: Realities of time*. Retrieved from: <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/n1.html> (Accessed 1 (11) 2014) [in Ukrainian].

Надійшла 16.12.2016

Бібліографічний опис для цитування :

Гмиря, В. П. Особливості оцінки фінансової стійкості підприємства в умовах кредитування аграрного виробництва / В. П. Гмиря // Науковий вісник Полісся. – 2017. – № 1 (9). ч. 2. – С. 151-157.